

Bartoněk, Antonín

**Periodika a publikace Ústavu klasických studií při londýnské
universitě (Institute of Classical Studies of the University of London)**

*Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada
archeologicko-klasická. 1958, vol. 7, iss. E3, pp. 156-158*

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109365>

Access Date: 25. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University
provides access to digitized documents strictly for personal use, unless
otherwise specified.

dokladů z Augsburgu v Bavorsku, které podal *Klaus Parlasca* v 7. sešitě řady *Materialhefte zur bayerischen Vorgeschichte (Römische Wandmalereien in Augsburg, 1956)*. Fragmenty nástěnných maleb z Augsburgu dokládají kromě jednoduchého rámového dělení stěny také složitější ornamentální i figurální (námět s Niobidami) způsoby výzdoby interiéru a paří, pokud je lze datovat, do prvních dvou staletí našeho letopočtu. Dosavadní nálezy ukazovaly, že nástěnná malířská výzdoba v horním Podunají byla vzácnější než na území Gallie a Porýní, a že doklady z Rhaetie úzce souvisí s malbami z rýnsko-gallského prostoru. Tento názor potvrzují i augsburské nálezy. P. však správně zdůraznil, že tyto úzké vztahy Rhaetie k rýnsko-gallskému prostoru nelze generalisovat pro všechny kategorie hmotných památek, neboť jiný druh stavební dekorace (bohužel v Rhaetii dosud hodně vzácný), mosaiky, dosvědčuje naopak silné působení jiného centra, Salzburgu. — *Parlasca*vo stručná studie (29 stran textu) je doplněna 7 vyobrazeními v textu a 20 tabulkami (dvě jsou barevné a velmi dobré úrovně), které vhodně a názorně předvádějí augsburské doklady.

M. R. Pernička

Merovejské pohřebiště v Bavorsku. Z pera mnichovského universitního profesora Dr. *Joa-chima Wernera* pochází stručné, ale výstižné souhrnné zpracování většího řadového pohřebiště ze VII. stol. n. l. u Mindelheimu v jihozápadním Bavorsku, které vyšlo pod titulem „Das alamannische Gräberfeld von Mindelheim“ jako 6. sešit řady *Materialhefte zur bayerischen Vorgeschichte* v r. 1955. Toto pojednání v lecčems navazuje na dřívější autorovu práci o alamanském pohřebišti v Bülachu (J. W., *Das alamannische Gräberfeld von Bülach, Basel 1953*).

Význam mindelheimského pohřebiště, na němž bylo v r. 1934 amatérsky a potajmu odkryto 33 hrobů, v r. 1951 pak při řádném zachraňovacím výzkumu 127 hrobů, snižuje to, že mnoho hrobů bylo rozrušeno (necelá čtvrtina byla vyloupena) a dokumentace k hrobům z r. 1934 je minimální nebo vůbec žádná. Také převážně již strávený osteologický materiál neumožnil anthropologické zpracování. Přesto se J. W. podařilo na základě analýsy pásových kování a zbraní stanovit tři nálezkové horizonty, datované přibližně do jednotlivých třetin VII. století, a prokázat, že se na tomto pohřebišti počalo pohřbívat od středu, takže v podstatě jsou periferní hroby nejmladší. Z materiálu jsou nejbohatší a nejvýznamnější garnitury zdobených pásových kování; naproti tomu překvapuje velmi skrovný počet nalezených spon. J. W. připisuje pohřebiště alamanskému sídlišti, dosud neznámému, které mělo být založeno v druhé polovině VI. století. Ve společenských závěrech je J. W. opatrný; soudí, že sociální rozdíly byly poměrně malé. Hrobové nálezy dále dosvědčují, že obyvatelé znali křesťanskou víru, i když se uchovávaly ještě některé starší náboženské obyčeje. Přítomnost cizích výrobků prokazuje silné vztahy alamanské oblasti k langobardské Itálii i spojení s Franskou říší. Pojednání je doplněno na str. 19—40 katalogem hrobových nálezů (hroby z r. 1934 popsal G. Kossak) a vzhledem k rozsahu práce velkým počtem fotografických a kresebných reprodukcí (kresebné tabulky jsou však dosti nepřehledné a v textu nejsou odkazy na vyobrazení bez chybiček).

M. R. Pernička

Periodika a publikace Ústavu klasických studií při londýnské universitě (Institute of Classical Studies of the University of London). Ústav klasických studií, nově při londýnské universitě zřízený, vydává počínaje rokem 1954 svůj vlastní časopis *Bulletin of the Institute of Classical Studies of the University of London*. Každý rok vychází pravidelně jedno číslo — vedle zvláštní řady nepravidelně vydávaných doplňkových publikací (*Supplementary Papers*). Původně měl *Bulletin* obsahovat jen dnešní druhou část každého ročníku, totiž seznamy prací, které byly v běžném roce na britských universitách připravovány anebo již předloženy k získání akademických titulů z klasické filologie. Když však byl při Ústavě klasických studií pod vlivem *Ventrisova* pokusu o rozluštění lineárního písma B zřízen zvláštní lineární seminář (*Minoan Linear B Seminar*), začalo se jevit žádoucím, vydávat tiskem i některé práce, které z tohoto semináře vzešly. Ale ani u tohoto stadia se vývoj časopisu nezastavil. S postupem doby přestávala být i lineární problematika jediným střediskem zájmu vydavatelů *Bulletinu*, a tak vznikl časopis, který dnes uveřejňuje kratší studie z celé široké oblasti vědy o antickém starověku.

Obdobně vědecká část prvního ročníku *Bulletinu* (1954) je věnována ještě toliko lineárnímu písmu B. Stěžejní práci je tu *Ventrisova* studie *Mycenaean Epigraphy: Suggested Code of Practice* (str. 3—10); autor v ní zveřejnil svůj návrh, jak jednotně vydávat, resp. prepisovat a citovat lineární texty — připojena je tabulka slabičných znaků s jejich fonetickými hodnotami, proti JHS 73 (1953), str. 86, podstatně doplněná. Několik kratších článků uveřejnil

dále v témž čísle časopisu *T. B. L. Webster*: a) *Pylos Aa, Ab Tablets* (str. 11–12) — jde o poznamky k pylyským tabulkám z roku 1939, obsahujícím ideogramy žen, dívek a chlapců; b) *Pylos E Tablets (En, Eo and Ep Series)* (str. 13–14) — v této stati autor analyzuje několik pododdělení té skupiny pylyských tabulek, kterou charakterizuje výskyt ideogramu, označujícího pravděpodobně obilí; c) *Additional Homeric Notes* (15–16) — zde W. upozorňuje na několik paralel mezi texty lineárních tabulek a mezi Homérem. Mimo to ještě přispěl ředitel Ústavu *E. G. Turner* k pylyské toponymice článkem *Place Names in Pylos Tablets* (17–20).

Proti ročníku 1954 není však problematika lineárního písma B stavěna v druhém ročníku *Bulletinu* (1955) již tak výrazně do popředí. Z její oblasti jsou vzata temata pouze dvou z uveřejněných prací: a) *J. Chadwick, The Knossos Horse and Foal Tablet* (Ca 895) (str. 1–3) — jde o knosskou tabulku s kresbami koňské hlavy, doprovázenými lineárními výrazy i-*qo*, po-ro a o-no; b) *L. R. Palmer, Observations on the Linear „B“ Tablets from Mycenae* (36–45) — autor soudí, že t. zv. dublety v lineárním písmě B jsou vlastně znaky, označující palatalisované protějšky znaků „základních“. Mimo to uveřejnil v tomto čísle časopisu *E. G. Turner* seznam dotud vyšle literatury, týkající se problému (*Bibliography of Linear „B“*; str. 22–24), pokud nebyla uvedena před Ventrisovým článkem z prvního ročníku (*Bulletin* 1, str. 2). Z ostatních prací je nejrozsáhlejší studie *F. W. Walbank, Tragic History: a Reconsideration* (4–14) — autor v ní řeší otázku takto označovaného literárního druhu, staví se kriticky k různým teoriím o jeho vzniku a charakterizuje jej v závěru jako daleko méně izolovaný a daleko méně homogenní, než se někdy soudilo. *H. H. Scullard* se v práci *Roman Politics* (15–21) brání proti kritikům svého díla „*Roman Politics 220–150 B. C.*, London 1951“, a hájí názor, že určující složkou vnitřního politického boje byl v pozdějších stoletích římské republiky zápas mezi jednotlivými skupinami římských urozených rodin, resp. rodů; v jejich čele stáli silní jedinci bez konkrétního politického programu, ale se silným osobním vlivem. Konečně v článku, nadepsaném *ΣΥΜΠΛΟΚΗ ΕΙΔΩΝ* (31–35), věnuje *J. L. Ackrill* pozornost tomuto Platonovu termínu ze Sofisty 259e a podává jeho nový výklad. Zmínky si ještě zaslouží, že počínaje druhým ročníkem (zde str. 25–30) zařazuje vydavatelstvo *Bulletinu* do odborné vědecké části časopisu vždy též souhrnnou zprávu o přednáškách, konaných v London Classical Society, a k nejdůležitějším z nich připojuje dosti obsáhlý výklad thesi.

V třetím ročníku (1956) *Bulletinu* se zmenšil počet článků věnovaných přímo lineárnímu písmu B na pouhou jednu studii. Je to práce *R. Higinse, The Archaeological Background to the Furniture Tablets from Pylos* (39–44), cenná tím, že se v ní konfrontují zprávy o některých předmětech denní potřeby, jak je podávají pylyské texty, s archeologickými nálezy. K mykénské době, třeba jen se skromnými odkazy na lineární písmo B, má ještě vztah práce *G. L. Huxleye, Mycenaean Decline and the Homeric Catalogue of Ships* (19–31); podle H. jsou oba homérské katalogy lodí — achájský i trojský — autentické historické dokumenty, pocházející z doby nedlouho před pádem středisek mykénské kultury. Trojané i Řekové jsou tu pokládáni za kmeny navzájem blíže příbuzné. — Dále se *D. J. Furley* zabývá v práci *The Early History of the Concept of Soul* (1–18) řeckými výrazy pro pojem „duše“, a vůbec vším, co v řecké filosofii — až do 4. stol. př. n. l. — s „duší“ souviselo. *Michael Coffey* věnuje v studii *The Use of Abstract Nouns in Homeric Descriptions of „Character“* (31–38) pozornost homérským „charakterisujícím“ abstraktům na *-λη α-δύνη*, a konečně *L. Brandwood* sděluje v práci *Analysing Plato's Style with an Electronic Computer* (45–54) své zkušenosti s použitím elektronového počítače při statistickém zjišťování rozdílů ve stylu jednotlivých Platonových spisů, aby se tak stanovilo jejich chronologické pořadí.

Čtvrté číslo *Bulletinu* (1957) je opět více spjato s problematikou egejské oblasti i s výsledky Ventrisova rozluštění. Přímou lineární problematikou se však týkají jen dvě práce. První z nich, z pera *A. P. Treweeke*, uveřejněná pod názvem *Chain Reaction or House of Cards? An Examination of the Validity of the Ventris Decipherment* (10–26) je vlastně replika na Beattieův článek „*Mr. Ventris' Decipherment of the Minoan Linear B Script*“, *JHS* 76 [1956], 1–17, v němž byly vysloveny pochybnosti o správnosti Ventrisova rozluštění. *Treweeek* odhalil některé vážné nesrovnalosti v Beattieově argumentaci, a posílil tak znovu důvěru v seriosnost Ventrisova metodického postupu. Druhá studie, dotýkající se přímo lineární problematiky, je práce *N. R. Collingea, Mycenaean Di-Pa and ΔΕΙΑΣ* (55–59); autor se v ní snaží jednak prokázat možnost jazykové identity obou výrazů, jednak se pokouší vyvodit z několika řeckých literárních dokumentů závěr, že význam „kád“, „velká nádoba“, jak se jeví pro mykénské di-pa z lineárních ideogramů, je starší než homérský význam „pohár“, „úše“. Vliv Ventrisova rozluštění lineárního písma B se zčásti projevuje i v podnětné práci *J. B. Hainswortha, The Plural of Abstract Nouns in the Greek Epic* (1–9): Ventrisovo zjištění, že suffix *-φι* je původní přípona instr. plurálu u a-kmenů a u kmenů souhláskových, dovoluje autorovi dojít k závěru, že epické, od dativu singuláru u abstrakt významově neodlišitelné a-kmenové plurály u *-ηφι* a *-ησι* byly vytvářeny — snad pro-

střednictvím tvaru $\beta\lambda\eta\mu\iota$ — analogicky podle náležitého a s $\beta\lambda\eta\mu\iota$ souznačného plurálu $\lambda\mu\iota$, užívaného asi již napolo adverbialně; přitom by obecně častější tvary na $-\eta\sigma\iota$ byly ionské paralelní formy za mykénské $-\eta\mu\iota$. Takovéto dativně-instrumentální plurální tvary byly pak podle H. východiskem i pro vznik nominativu a akusativu plurálu u některých a-kmenových abstrakt (pro genitivu nachází však autor jiné vysvětlení). Z lineárního semináře Ústavu vzešla též práce *The Aegina Treasure Reconsidered* od R. Higginse (27—41). Autor se v ní pokouší na základě detailní charakteristiky jednotlivých částí „aiginského pokladu“ prokázat, že předměty, tvořící tento poklad a nalezené kolem r. 1890 na Aigině, byly zhotoveny na Krétě v XVII. a XVI. stol. př. n. l., a soudí, že byly koncem minulého století z důvodů nám ne dosti známých přeneseny na Aiginu z jednoho krétského pohřebiště poblíž Mallie a zde ukryty. Konečně v studii *Myth and Ritual: Some Recent Theories* (42—54) rozebírá P. M. Kaberry novější práce britských antropologů, týkající se primitivních náboženství; k antické náboženské problematice má však práce jen nepřímý vztah.

Mimo čísla Bulletinu, pravidelně vycházející, vydává Institute of Classical Studies, jak už bylo výše řečeno, i samostatnou řadu publikací pod názvem *Supplementary Papers* (od r. 1957 *Supplements*). Zatím vyšly čtyři takové svazky. O prvních dvou byla již krátka zmínka v mé souborné zprávě o dosud vyšších vydáních dokumentů, psaných lineárním písmem B, LF 4 (1956), 272—278 (viz zvl. str. 275 n. a 278); jsou to díla R. Browning, *The Linear „B“ Texts from Knossos* (Suppl. P. No. 1, London 1955, stran VI + 107; práce obsahuje část lineárních B textů z Knossu, přepsaných latinkou) a E. L. Bennett Jr., J. Chadwick, M. Ventris (ed.), *The Knossos Tablets* (Suppl. P. No. 2, London 1956, stran IV + 125; jde o nejnovější vydání veškerých knosských dokumentů psaných lineárním písmem B, avšak opět jen v přepise latinkou — zahrnuto je tu na 3600 textů, z velké části fragmentárních). Třetí svazek této řady představuje zatím nejrozsáhlejší souhrnnou bibliografii k problematice mykénské civilizace; vydala ji pod názvem *Mycenaean Civilization, Publications since 1935* (Supplement No. 3, London 1957, stran XVI + 77) B. E. Moonová. Tato práce zahrnuje všechny studie týkající se t. zv. mykénského, t. j. pozdně helladského období v řecké historii, pokud vyšly od roku 1935 a nepatří thematicky přímo do oblasti studií o jazyku a textech lineárního písma B (ty shrnuje jiná publikace, vydaná rovněž londýnským Ústavem klasických studií — o tom viz níže); nepřihlíželo se také k literatuře, mající vztah pouze k minojské Krétě, a nezachyceny zůstaly i práce psané rusky a turecky. Bibliografie Moonové se skládá ze dvou částí, ze seznamu podle autorů (str. 1—67) a z obsahového seznamu podle dílčí problematiky (str. 68—77; jeho součástí je mimo jiné i zvláštní oddíl, věnovaný mykénské topografii). Ještě v roce 1957 vyšel i dosud poslední svazek této zvláštní řady Bulletinu, *Catalogue of the MSS of Ovid's Metamorphoses*, sestavený F. Munarim (Supplement No. 4, London 1957, stran 74). Katalog zachycuje celkem 390 rukopisů tohoto Ovidiova díla; zahrnuty jsou i rukopisy, které se ztratily nebo byly zničeny po začátku devatenáctého století.

Závěrem je nutno dodat, že se publikační činnost Ústavu klasických studií při londýnské universitě nevyčerpává jen vydáváním Bulletinu. Péči tohoto ústavu byly v roce 1956 a 1957 vydány samostatně ještě další dvě velmi důležité bibliografické publikace. Jde o *Studies in Mycenaean Inscriptions and Dialect, 1953—1955* (Bibliographical indexes prepared for the Colloquium on Mycenaean Texts, Paris, April 1956) by J. Chadwick, L. R. Palmer, M. Ventris (ed.) (stran 70) a jejich pokračování *Studies . . . II, 1956*, by J. Chadwick, L. R. Palmer (stran 33). První práce, jak naznačuje podtitul, byla vydána ke konferenci o mykénských textech, svolané na duben 1956 do Paříže (viz LF 6 [1958], 121—122). Tvoří ji celkem pět seznamů: A. vlastní bibliografie problému podle autorů (str. 1—8), B. a C. výklady lineárních slov, nebo aspoň jejich přibližné obsahové zařazení, pokud nejde o návrhy, zachycené v Meriggioho práci „Glossario miceneo (minoico B), Memorie della Accademia delle Scienze di Torino, serie 3, 4: 2 (1955)“ (str. 9—47; sub C. jsou uvedena vlastní jména místní), D. seznam tabulek, které už byly v některé studii podrobněji zkoumány (49—64), E. obsahový seznam podle dílčí problematiky (65—68). Druhý bibliografický přehled je sestaven obdobně (A. 3—9; B. 11—25; D. 27—29; E. 31—33). Pouze oddíl B. a C. byly spojeny dohromady a společně označeny písmenem B; tentokrát byly však pojaty jako doplnění Georgievovy práce „Slovar' krito-mikenskich nadpisej, Sofija 1955“, a jejich dvou suplementů („Dopolenije k Slovarju . . . , Godišnik na Sof. univ., Filol. fak., 51, 1 (1955/56), 1—36“; „Vtoroje dopolenije k Slovarju . . . , ibid. 39—84“).

Jak je patrné z tohoto výčtu studií a zvláštních publikací, může se vykázat londýnský Institute of Classical Studies za pět let své existence velmi bohatou odborně vědeckou činností, jak objevnou, tak ediční a bibliografickou, a získal si již pevné místo mezi časopisy věnovanými oboru antických studií.

Antonín Bartoňek